

Η στοχοθεσία της Ελληνικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας

Α. Χατζηδάκη, Επ. Καθηγήτρια
Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης

Δεύτερη γλώσσα (1/2)

- Όταν ένας ομιλητής μαθαίνει ή/και χρησιμοποιεί μια X γλώσσα ως **δεύτερη**,
-→ ότι μιλάει μια άλλη γλώσσα ως πρώτη/μητρική,
- αλλά η X είναι μια γλώσσα με **θεσμικό και κοινωνικό** ρόλο στην εν λόγω κοινότητα.

Δεύτερη γλώσσα (2/2)

- Δεύτερη είναι η γλώσσα της χώρας υποδοχής για την πρώτη γενιά μεταναστών,
- η Αγγλική ή η Γαλλική ως επίσημη γλώσσα ή ως γλώσσα της εκπαίδευσης σε κάποιες αφρικανικές και ασιατικές χώρες

Ξένη γλώσσα

- Όταν ένας ομιλητής μαθαίνει μία **ξένη γλώσσα**,
- η γλώσσα αυτή **δεν παίζει σημαντικό ρόλο** στην κοινότητα και
- η εκμάθησή της γίνεται **στο πλαίσιο οργανωμένης διδασκαλίας**
- (π.χ. η εκμάθηση της Αγγλικής ή της Γαλλικής στην Ελλάδα)

Διαφορετικοί δρόμοι για την εκμάθηση της γλώσσας-στόχου (1/2)

- Δεύτερη γλώσσα: οι ομιλητές μαθαίνουν τη γλώσσα-στόχο
- κυρίως χωρίς συστηματική διδακτική καθοδήγηση,
- μέσα από την επικοινωνία με φυσικούς ομιλητές και
- την επεξεργασία των ερεθισμάτων στη γλώσσα-στόχο.

Διαφορετικοί δρόμοι για την εκμάθηση της γλώσσας-στόχου (2/2)

- Ξένη γλώσσα : η εκμάθηση γίνεται
- στο πλαίσιο μιας οργανωμένης τάξης,
- με συγκεκριμένο Α.Π.,
- κατάλληλα σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό,
- μεθοδολογία και
- από κατηρτισμένο δάσκαλο.

Οι αλλοδαποί μαθητές στην Ελλάδα μαθαίνουν ελληνικά ως Γ2 ...

- αφού αυτή είναι η γλώσσα του ευρύτερου κοινωνικού τους περιβάλλοντος

Μαθαίνουν τη γλώσσα ...

- στο γλωσσικό μάθημα αλλά και στα άλλα μαθήματα που παρακολουθούν στο σχολείο
- μέσα από την επαφή τους με φυσικούς ομιλητές, στο δρόμο, στα μαγαζιά, στο παιχνίδι, μπροστά στην τηλεόραση κ.λπ.

Σκοπός της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος

- Διαφέρει ανάλογα με το εάν η γλώσσα διδάσκεται σε μαθητές που την προσεγγίζουν ως:
 - *Μητρική*
 - *Δεύτερη*
 - *Ξένη*

Οι μαθητές που μιλούν την Ελληνική ως μητρική

- Επικοινωνούν προφορικά πολύ καλά
- Κατέχουν τη δομή της γλώσσας (ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΤΟ ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΤΟ ΤΟΥΣ)
- Βιώνουν πολιτισμικά στοιχεία
- ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:
- Να συνειδητοποιήσουν τη δομή
- Να επεκτείνουν τον κώδικα
- Να γίνουν αποτελεσματικοί χρήστες

Οι μαθητές που μαθαίνουν την Ελληνική ως δεύτερη

- Επικοινωνούν προφορικά με δυσκολία
- Κατέχουν ελλιπώς τη δομή της γλώσσας
- Έχουν μόνο ακούσματα από πολιτισμικά στοιχεία
- ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:
- Να σταθεροποιήσουν τη δομή
- Να ενισχύσουν τα πολιτισμικά στοιχεία
- Να ευαισθητοποιηθούν σε διαφορετικά κειμενικά περιβάλλοντα

Οι μαθητές που μαθαίνουν την Ελληνική ως ξένη

- Δεν επικοινωνούν καθόλου
- Δεν κατέχουν καθόλου τη δομή της γλώσσας
- Δεν γνωρίζουν πολιτισμικά στοιχεία
- ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:
 - Η παρουσίαση της δομής
 - Η άσκηση σε αυτήν
 - Η παραγωγή λόγου

Στόχος της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας...

- Η συστηματοποίηση και ανάδειξη της λανθάνουσας γλωσσικής ικανότητας και
- η διεύρυνση του γλωσσικού κώδικα
- με το σταδιακό εμπλουτισμό του σε
- λεξιλόγιο, δομικά σχήματα και είδη κειμένου

(Κατσιμαλή, 1999: 224)

Ή αλλιώς...

- «Ο σκοπός της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος είναι
- να συστηματοποιήσει και να επεκτείνει το γλωσσικό υλικό που συνεχώς αποκτούν οι μαθητές, ώστε να διευκολυνθεί και να γίνει πιο αποτελεσματική η «φυσική» κατάκτηση που συντελείται έξω από την οργανωμένη τάξη» (Μάρκου 1999).

Άρα, στις Τάξεις Υποδοχής...

- Θα πρέπει αρχικά να ακολουθούμε μία προσέγγιση που να στηρίζεται στη μεθοδολογία της Ελληνικής ως Ξένης (*επικοινωνιακή προσέγγιση*)
- Στη συνέχεια να λαμβάνουμε υπόψη μας ότι οι μαθητές μας βρίσκονται σε ελληνόφωνο περιβάλλον (Ελληνική ως Δεύτερη).

Κατά συνέπεια,

...ΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΤΟΥΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΘΑ ΑΝΑΠΤΥΧΘΟΥΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΓΡΗΓΟΡΑ (ΘΑ ΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ).

Ωστόσο, απαιτείται έμφαση στη μορφή ώστε να συστηματοποιηθεί ο πλούτος των ερεθισμάτων που δέχονται καθημερινά από ποικίλες πηγές.

Η σειρά παρουσίασης των φαινομένων...

- Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι ίδια με αυτήν που αφορά τη Μητρική γλώσσα.
- Οι ανάγκες των μαθητών μιας Γ2 είναι διαφορετικές --> άλλο Α.Π.
- Προσπάθεια αξιοποίησης κάποιων στοιχείων του 'κανονικού' μαθήματος για την εκμάθηση της Γ2